

NORD-BORNHOLMS UGEBLAD

Udgivet af et Interessentskab.
Ansvarshavende: Otto Gornitzka.
Forretningsfører Sparekasse, Ridder
Trykt i Allinge Bogtrykkeri.

Avertissementsprisen er pr. Pettilinde
for Inserater paa Forsiden 15 Øre.
Almindelige Annoncer 1. Gang 10 Øre
etterfølgende Gange 5 Øre.

Nr. 217

Freitag den 23 November 1917

5te Aarg.

„Nord-Bornholms Ugeblad“
trykkes i et Antal af mindst 1600 Exempl.
og forsendes gennem Postvæsenet i Allinge.
Sandvig, Olsker, Rulsker, Rø og Klemensker.

„Nord-Bornholms Ugeblad“
har den største Udbredelse i Nordre Herjed
bliver læst i ethvert Hjem og egner sig der-
for bedst til Avertering.

„Nord-Bornholms Ugeblad“
optager gerne Bekendtgørelser af enhver Art
saasom Køb, Salg, Foreningsmeddelelser,
Efter- eller Aflysninger, Auktioner etc.

„Nord-Bornholms Ugeblad“
udgaar hver Fredag, kan bestilles paa alle
Postkontorer samt paa Bladets Kontor og
koster 1 Kr. halvvaarlig.

Den rene Luft.

Livgivende og sundhedsstyrkende.

Luften er et Livselement, som ingen kan beholde for sig selv, skrives der i „Sundhedsbladet“. Den kan ikke oplages og sælges til den højeste Pris. Der er til for enhver levende Skabning.

Luften er et Næringsmiddel lige saa vel som Brødet. Mennesket kan leve ugevis uden Mad, 7 Dage uden Vand, men Mennesket kan ikke leve 5 Minutter uden Luft. Idet Luften optages af Legemet, indeholder den 21 Dele Ilt og 79 Dele Kvælstof, men naar Luften ved Udaanding atter forlader Legemet, indeholder den kun 16 Dele Ilt, 79 Dele Kvælstof og 5 Dele Kulsyre.

Ilt, Kvælstof og Kulsyre er Gasarter. Kvælstof bliver med visse Forbindelser et farligt Spængstof, men i den Form, som Skaberen har tildelt Luften det, gaar det ind i Lungerne og atter ud uden at tilføje Legemet den allermindste Skade. Kulsyre er en Gasart, et afbenyttet Stof, der opstaar ved den Forbrænding af Næringsmidlerne, som foregaar i vort Legeme.

Den udaandede Luft indeholder megen Fugtighed, hvad man kan se ved at aande mod et Spejl. Den en Gang udaandede Luft egner sig ikke til at indaandes paa ny, thi den er fuld af Gifte, som, naar de atter kommer ind i Legemet, kun vil kunne gøre Skade. Sidder man derfor og arbejder i et Værelse, hvor der ingen Lufttilførsel er, og hvor man saaledes stadig maa indaande den samme Luft vil man hurtig føle sig sløv og faa Hovedpine. De smaa Nerveceller, som bedøves af Giften, forsøger ved Hovedpine at faa Mennesket til at forslaa, at det skal gaa ud i den friske Luft eller aabne Vinduet, saa den friske Luft kan trænge ind. Mennesker, der lever i slet udluftede Huse, kan ikke være raske, men maa i Løbet af kort Tid blive syge.

Ingen burde sove for lukkede Døre og Vinduer. I Natens Løb arbejdes der stærkt i det menneskelige Legeme for at bringe alt i Orden igen efter Dagens Gerning, syge Væv skal udbedres, udslidte Celler skal erstattes osv., saa alt kan være

i den skønneste Orden til næste Dag. Sover man nu i et tillukket Værelse, da bliver det Gifte i Stedet for Kvælstof og andet for Arbejdet nødvendig Næring, man lader komme ind i Legemet, og om Morgenen vaagner man sløj og træt. Hver Dag bør man aabne Døre og Vinduer i Lejligheden og særlig da i Soveværelset. Alt Sengetøj bør fjernes fra Sengen og luftes godt ud. Da næsten en Trediedel af vort Liv tilbringes i Sengen, er det let forståeligt, hvor nødvendigt det er, at Seng og Soveværelse bliver holdt særlig godt rene.

Elthvert Menneske forbruger 912 Kubikmeter Luft pr. Time. Kommer man ude fra ind i et tillukket Rum, hvor der opholder sig en Del Mennesker, mærker man ofte en daarlig Luft. Denne opstaar af de forbrugte Stoffer, som udlømmes af Lungerne og er et advarende Tegn paa, at Luften er forgiftet og ikke mere bør indaandes. Kold Luft er sundere for Lungerne end varm. En bestandig Indaanding af varm Luft virker svækkende. Den Luft, som indaandes i Hjemmene, bør saa vidt mulig aldrig være varmere end 18—20 Grader Celsius.

Luften i den fri Natur er selvfølgelig langt mere styrkende end Stue- luften. De store Luftmasser ude i det fri er i bestandig Bevægelse og derfor friske og rene — det er Solen og Blæsten der holder dem friske og rene.

Mennesker dør sjældent pludselig af daarlig Luft, men mange Mennesker sygner langsomt hen, fordi de lever i daarligt udluftede og overhede Rum. Luft og Sollys er af større Betydning for det menneskelige Legeme. Intet befordrer Legemets Virksomhed saa meget og saa godt som sunde raske Lunger, som derfor bør styrkes ved rationelle Øvelser, kolde Bade og kraftig Indaanding. Aandedrætsøvelser er et glimrende Mittel til at styrke Lungerne. Gifte og forbrugte Stoffer forsvinder ud af Vævene, Blodomløbet foregaar hurtigere, Lever og Tarmstyrken og Fordøjelsen forbedres.

Rosenborg Slot.

Hvem kender ikke Kongens Have, og hvem kender ikke Rosenborg Slot.

Alle Børn, der kommer første Gang til København, higer efter at komme hen i Kongens Have, hvor de haaber at se Kongen spase rundt, og hvor skuffede bliver de ikke, naar de hører, at det er bare et Navn, Haven nu har, og at Slottet er et Museum, men saadan har det heller ikke været altid.

Efter at Christian den Anden havde forladt Danmark, havde Adelen faaet en Vælde, der var overordentlig, især ved Reformationens Indførelse,

da Gejstlighedens Magt knækkedes og dens uhyre Rigdomme for Størstedelen faldt i Adelens Hænder. Borgerkrig havde raset i Landet, hvilket endte med, at Borgere og Bønder blev overvundne og aldeles og helt undertrykkede, Adelen var saa at sige eneraadig i Landet, thi Kongemagten havde den end ydermere indskrænket i den sidste Tid. Erindrende sig Christian d. Andens Skæbne, maatte Kongerne finde sig deri, indtil Tidens Fylde kom, da ogsaa den overmodige Adels Magt skulde knækkes.

Fra Christian den Andens Flugt fra Danmark gaar vi over et Tidsrum af ca. 70 Aar, og kommer da til en Konge, der er et Emne, der afgiver rigeligt Stof til Omtale, nemlig Christian den Fjerde.

Efter et gammelt Sagn spaaede en Havfrue Christian den Fjerdes Fader, at hans Dronning, den kloge Sophia, skulde føde ham en Søn, der skulde arve Danmark og Norge og blive en ypperlig Herre iblandt alle Konger i den nordre Verden. Sandt blev det sidste, for saa vidt, at Sverrig havde en lige saa stor Konge: Gustav Adolph.

Et andet Sagn fortæller, at da Dronning Sophia en Dag gik over en af Ladegaardsmarkerne ved Frederiksborg, overfaldtes hun pludselig af Fødselsveer, saa hun maatte ty ind under en Tornebusk, hvor hun fødte Christian den Fjerde under aaben Himmel.

Det var dog ellers paa Frederiksborgs Slot, at han fødtes den 22. April 1577. Elleve Aar gammel mistede han sin Fader, men fire hæderlige Adelsmænd erstattede ham, blandt hvilke Rigets-Kansler Niels Kaas var den ypperste. Dem havde man ior en Del at takke for, at de ypperlige Anlæg, Naturen havde skænket Christian, udvikledes til Fuldkommenhed, hvilket Udtryk man med Rette kan bruge, thi da han i sit nittende Aar blev erklæret myndig, var han, saa ung han var, en Fyrste, som vistnok paa den Tid ikke havde sin Ligemand, undtagen det netop skulde være den Konge, Sverrig havde i Gustav Adolph.

Dansk i Hu og Sind fra sin tidlige Ungdom af, skønt han hørte tysk Tale fra Morgen til Aften omkring sig. Han kunde tale Latin og Italiensk som en Professor, og var tillige hjemme i Tysk, Fransk og Spansk.

I Sprog og Videnskaber, i Musik, Tegning og Byggekunst havde han nydt en grundig Undervisning, men sjældent dygtig var han i de matematiske Videnskaber, lige som i Tegning og Mekanik, saa han i en modnere Alder kunde ikke alene bygge de skønneste og bedste Skibe i Evropa, men da han fra tidlig Ungdom havde tumlet sig paa Skanderborg Sø, endog styre et Skib i Storm og Uvej. Da han var fuld- voksen, var han tre Alen høj og havde erhvervet sig en Dygtighed i Ridderspil, Ridning, Ringridning, Turnering, Fægning, Hugning, saa

der i hans Tid kun fandtes faa, der kunde maale sig med ham, langt mindre overgaa ham. Ingen Matros, paastaas der, kunde bedre end han entre op i Mersel, thi han kendte blot Frygt af Navn, og gav et Eksempel derpaa, da Fru Kirkespir truede med at styrte ned, thi han gik selv op i det for med egne Øjne at undersøge det, og angav selv, hvor og hvorledes det skulde fastgøres med Jærnankre.

Christian den Fjerde har i utrætelig Virksomhed, Tapperhed, Gudfrygtighed, Retfærdighed og i ægte dansk Sind ikke sin Lige i hele Danmarks Historie.

Da han med et kraftigt og sundt Legeme forenede sjeldne Aandsgaver og mangesidige Kundskaber, nødtes man næsten til at anse ham for et Fuldkommenheds Mønster; Svagheder har imidlertid alle Støvets Børn, og derfor kunde Christian den Fjerde heller ikke være fri derfor, og de kommer mere og mere frem i hans huslige Stilling end som Konge og Regent.

Noget over et Aar efter sin Tronbestigelse ægtede han Prinsesse Anna Catharina, den brandenborgske Kurfyrste Joachim Frederiks Datter, der fødte ham seks Børn, hvoraf de tre døde i den spæde Alder, men de tre, alle Sønnerne, overlevede hende.

Anna Catharina forenede i sin Person Majestæt med Ynde. Godheden lyste af hendes Øjne, og hun skildres som from, dydig, blid og sagtmodig.

Christian den Fjerde bar ogsaa en stor Kærlighed til hende, men mistede hende allerede efter femten Aars Forløb.

Naar den unge Konge havde bivaanet Rigsraadets Forhandlinger og træet af Dagens Byrde længtes efter Adspredelser og Morskab, saa yndede han et godt, fortroligt Selskab, og tog sig da, hvilket i de Tider ikke ansaas for en Skam, undertiden en lille Svir. Historien gemmer Skildringer af en saadan. Hos Skatmester Enevold Kruse holdtes der nemlig i Maj Maaned 1596 et lystigt Gilde til langt ud paa Natten. Der blev drukket tæ, og af de Gæster, som deltog i dette Gilde, skal vi blot nævne foruden Kongen, Oversekretæren i det danske Kancelli Sigvard Grubbe, Admiral Byrge Trolle og Jochum Bülow.

I de Tider holdt ikke Ekvipager udenfor de Huse, hvor Stormanden var til Lystighed, og derfor forlod Kongen den muntre Kallas til Fods for at begive sig hjem til Slottet i Selskab med de tre ovennævnte Herrer. Da de var komne til Højbro, spurgte Kongen: „Hvor bor Du, Grubbe?“ — „Aah“, svarede denne, „ikke langt herfra.“ — „Da vil jeg for Sanden besøge dig“, sagde Kongen, der var i godt Lune, „og se, om Du har en skøn Værlinde og smukke Piger i dit Logis.“

„Jeg takker Deres Majestæt for Æren“, svarede Grubbe, „min Værlinde er en gammel Kælling, men

kønne Døtre har hun, og min Vært har i Gaar faaet fra en engelsk Skibskaptajn en herlig engelsk Drik, der kaldes „Rose de sole“ og som jeg kan beværte Deres Majestæt med.“

„Det var bra“, sagde Kongen, og Grubbe gav sin Tjener Ordre til at gaa i Forvejen for at underrette hans Værlinde om, at Kongen kom og tillige bede Værten fremsætte den Flaske „Rose de sole“, som han havde faaet forærende.

Da de ankom til Grubbes Hus, smagte Kongen paa Drikken og fandt, at den smagte ret godt.

„Det er ikke Aquavit“, sagde han, „men noget, som er destilleret i Solen, og som man kan drikke en god Del af uden at faa en Rus, og derfor“, tilføjede han, henvendt til Grubbe, „vil jeg drikke din Kærestes Skaal.“

For at gengælde Skaalen, fyldte nu Grube et andet lille Glas og tømte det paa Kongens Sundhed, men da han havde taget godt til sig i Forvejen, blev han med et saa beruset, at han ikke kunde staa paa sine Ben. Bülow ilede til for at hjælpe ham hen paa hans Seng, men da han var lige saa stærkt medtaget, faldt begge om paa Gulvet. Da Admiral Trolle saa, at denne „Rose de sole“ var saa stærk, og frygtede for, at Kongen skulde blive lige saa beruset som de to, der laa paa Gulvet, hældte han Flaskens Indhold hurtigt ud paa Gulvet; derpaa gik han bort med Kongen. Men undervejs fik Kongen det Indfald at ville besøge Adelsmanden Christian Barnekov, som boede i Nærheden af Grubbe, men fandt Døren lukket. Kongen, der ikke vilde lade sig afholde fra at besøge Barnekov, prøvede paa at stige ind ad Vinduet, men var saa uheldig, formodentlig fordi han heller ikke var ædre, at støde sig paa Haandgrebet af sin Kaarde, saa han fik et blaat Øje og en Skramme i Ansigtet, og blev derpaa bragt hjem af Admiren.

Grubbe og Bülow befandt sig ilde efter dette Gilde, men da de var restavrerede efter denne Svir, gik Oversekretæren til Slottet, hvor Kongen viste ham sit Øje og sagde: „Du trakterer godt, Grubbe; hvad synes Du om det blaa Øje, jeg har faaet?“

Dronningen sagde ogsaa til hans Kæreste, der formodentlig stod i Hoflets Tjeneste: „Din Sigvard har godt trakteret min Herre.“ Men da svarede denne ærbødigt, at hun maatte tillade sig at bemærke, at hvis Hans Majestæt var gaet hjem og lagt sig, vilde han ikke have slaaet sit Øje.

Christian den Fjerde var ellers ingen Svirebroder, det var kun efter endt Dagværk, at han undertiden hengav sig til de selskabelige Glæder.

Kogekassen „Papisol“

faas hos

Allinge Kolonial- & Produktforretning.

Bornholms Spare- & Laanekasses

Afdeling i Allinge

Kontortid: 10—12 og 2—4.

Modtager Indskud paa alm. Sparekassetilkaar til en Rente af 4 pCt. p. a., paa Folio til 2 pCt. p. a.

Et Parti Klipfisk

bortsælges til en billig Pris.

Allinge Kolonial & Produktforretning

De gaar ikke i Vandet,
naar De gør Deres Indkøb hos os!

Blaa og kulørte Klædninger

i mange Kvaliteter og i alle Størrelser fra 25 Kr.

Vinterfrakker og Ulsters

fra 33 Kr.

Stortrojer fra 18 Kr.

Engelske Gummifrakker i forsk. Farver.

Arbejdsjakker, Bluser, Benklæder

af gode stærke Stoffer.

Hatte, Huer og Kasketter,
Sorte og brune Skindhuer, flere Faconer.
Handsker, Vanter, Soffer, Seler.
Skjorter og al Slags Undertøj.

Manchetstjorter i nye Mønstre.

Kraver, Flipper, Manchetter og Slips

Altid de sidste Nyheder!

Lageret er stort, og da de fleste Artikler er købt for ca. 1 Aar siden, er Priserne gennemgaaende betydelig lavere end de nugældende Fabriks- og Grossistspriser.

Enhver kan se Varerne uden at købe.

Nordlandets Handelshus.

Balåtaremmen, Remsamleren,

Maskinolie, Cylinderolie, Motorolie og Oliøkander anbefales fra

Allinge Kolonial- & Produktforretning

Brødrene Anker Jernstøberi & Maskinfabrik

Telefon 2. Hasle Telefon 2.

Selvvandingsanlæg, Vand- & Aljepumper m. m.

CLOËTTA®
ALBA
Spise-Chocolader

Vinterfred.

Idag har Solen gemt sig bagved Himlen, og Vinden stryger kølig over Jord. Graa Skyer, som en taaget Røg i Stimlen, gaar tungt og lavt og svinder uden Spor.

Der rasler Blade ned fra Olding-Pile, i Grøften gemmer de sig stille hen for Vintermørket i den store Hvile, hvoraf de ikke vaagner op igen.

Paa Marken staar de gule Stubbe tavse. — En Sommer svandt med alt sit rige Guld. Nu er det Hviletid, den store Pavse, da alting raadner bort i Vintrens Muld.

Paa Grøftkanten har jeg stille lagt mig ind i en lavgroet Pilestammes Læ, hvor Vinden ikke naar, der har jeg strakt mig. En Edderkop har sat sig paa mit Knæ.

Det skumrer alt. Den korte Dag har Ende, dens Lys har naaet den vestre Himmelrand, og snart vil Natten sine Stjerner tænde over det store vinterøde Land.

Men fjærnt mod Syd, hvor Dagene er længer, der kæmper Mænd om Jorden, Fod for Fod, mens Mørserdrøn den store Stilheds sprænger og Solen synker, som i størknet Blod.

Og Rifflkugler gennem Luften hviner, Kanoner stemmer op i deres Bas, og tordnende de styrter i Ruiner saa mangen Hytte — mangt et stolt Palads.

I store, kolde Vinterstjerner, sænk I jer Fred i alle Hjærter stille Gem, I mørke, øde Vinternætter, skænk I jer Stilheds til vort Land, vort gamle Hjem.
Chr. Stub Jørgensen.

Alvor og Skæmt.

Tro og Kærlighed.

I „Nalt.“ finder vi følgende Annonce:

„Ægteskab.
Enke, 60 Aar, ønsker Bekendtskab for senere Ægteskab, med en troende Mand i lignende Alder. Kun en virkelig troende Mand bedes reflektere.
Billet mrkt. „597“ modtager dette Blads Kontor“.

— Kan De sove om Natten?
— Jov, de ka' æ nok, men A vaagner ved den mindste Lyd, i Nat vaagnede A ve', a Klokken gik i Sto.
— Min Søns Opdragelse har kostet mig en hel Skov.
— Men Gud, hvor den stakkels Dreng dog maa have faaet mange Prygl!

Lærerinden: Hvilket Menneske er i Sandhed lykkelig?
Karen: Konditoren.

I et svensk Provinsblad finder vi følgende tidssvarende Annonce:
„To unge, livlige Piger ønsker at stifte Bekendtskab med hver sin Bonde for ad den Vej at erholde Mælk. Om Sympati opstaar, da Ægteskab. Svar under Adresse: „Glad og livlig“, Østersund, poste restante.“

— Naa, du er nok med i det ny Stykke. Hvad faar du i Gage?
— Ingen Ting. Men der er en rigtig Bøf i 2. Akt.

Advarsel.

Grundet paa hensynløs Skovning i mine Parceller ved Kokkeløkken, er al Brændeplukning strengt forbudt.

P. Pedersen.

Træskostövler

haves paa Lager — baade med Bunde og Træsko — og sælges til meget rimelige Priser.

L. Larsens Træskoforretning.

Gammelt Jærn, Kobber, Messing, Tin, Zink, Bly,

gamle Cykledæk, Slinger, Galoscher og Hestehaar købes og betales med meget høje Priser.

Træskomager L. Larsen.

SÆD.

Alle Sorter gode sunde Varer modtages til Statens Lager. Afregning 15de og 1ste i hver Maaned.

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Roeskærere og Roeraspere

som sælges til en meget rimelig Pris.

Nye Roegrebe faas i Nordlandets Handelshus.

Af Klædesko

fik jeg hjem et større Parti, alle med dobbelte Gummisaaler i, saa de er dobbelt solide og meget stærke at slide! En Time tog det at faa dem talt, og det er i Grunden ikke saa galt at have Udvalg og Lager af gode slidstærke Sager. Betænk Dem derfor ikke for længe, kom og køb billigt til smaa Penge i M. Lunds Træskoforretning, Lindeplads, Allinge.

Rigtig gammeldags

Lampeolie

Prima Malerfernis, Gulvfernis, Maskinolie, Vognsmørelse sælges, og beder vi vore Kunder forsyne sig med de sædvanlige Kvanta i

Nordlandets Handelshus.

Bagepulver

i Breve 10—30 Øre.

Cremortartari
Renset Potaske
Hjortetaksalt
Rosenvand
Sucade

syltet Pommerantsskal
Vanilletabletter
Vanillesukker
hel og stødt Cardemomme anbefales.

I. B. Larsen

Telf. Allinge 12.

SÆBE.

Brun blød Sæbe
Grøn blød Sæbe
Ægte fransk Marseillesæbe
Ekstra dansk do.
Ekstra dansk Salmiakisæbe
Prima Krystal Soda
Prima fin Soda
Blegsoda, Ludpulver.

Vi beder Kunderne forsyne sig paa sædvanlig Maade.

Stort Oplag i

Nordlandets Handelshus.

Gode bornholmske

Byggryn

i alle Sorteringer sælges til Maksimalprisen.

Nordlandets Handelshus.

Gulvmaatter

Et stort Parti realiseres til gammel Pris.

I. B. Larsen

Vi har endnu et Parti

Ægte Japan Ris,

som sælges i passende Kvanta i

Nordlandets Handelshus.

Bedste

Kunsthonning

i 3 kg. Spande og løs Vægt.

Ægte Bihonning

i 1/4 og 1/2 kg. Glas.

Blandet Frugtmarmelade i løs Vægt

anbefales til billigste Pris.

Telefon 12, Allinge.

J. B. Larsen.

Ægte amerikansk

Hvedegryn

grove og fine, kraftige og velsmagende.

Extra Rismel. Extra Majsmel.

Amerik. Kartoffelmel

Nordlandets Handelshus.

TORSK

til Saltning.

Bestillinger modtages.

Prima saltet Torsk

haves paa Lager og anbefales til billigste Pris.

Telefon 12.

J. B. Larsen,

Allinge.

Det fine amerikanske

Maizena-Mel

til Smørblending sælges i

Nordlandets Handelshus.

Caffeposer

i alle Størrelser.

Sprøjteposer

anbefales.

I. B. Larsen.

Søger De en Pige, en Karl eller en Dreng, eller mangler De en Svend eller Lærling en Fodermester eller anden Medhjælp, bør De snarest avertere i Nord-Bornholms Ugeblad der hver Fredag bringes direkte ind i 1700 Hjem og læses af saa godt som hvert eneste Tyende. En Annonce her i Bladet vil derfor saa godt som altid bringe et tilfredsstillende Resultat.